

89. Király Károly visszaemlékezése Hargita és Kovászna megyék megalakulásának körülményeire. (Részlet.) Sepsiszentgyörgy, 1967 vége, 1968 eleje.

[...] ¹ Az 1967 őszen közzétett térkép Nagy Hargita megye megalakítását hirdette meg. Hargita megye a térkép szerint magába foglalta volna Udvarhely megye területét, Csík vármegyét és Háromszéket. November–december folyamán megindult a Székelyföld területi felosztására irányuló politikai és adminisztratív hadjárat, az etnikai „fellazítás”. Ezek szerint Kovászna városát, Zabola községet, Maksát, Dálnokot, Málnást, Nagybacont, és egész Erdővidéket, Zágont, Bodzafordulót Brassóhoz kellett volna csatolni. Megkísérelték Tölgyest, és a Gyilkos tót Bacău megyéhez csatolni. A lakosság véleménye megoszlott.

Ilyen körülmények között hatalmaztak fel engem, mint a párt és a kormány rendkívüli megbízottját 1967 késő őszen Hargita megye megszervezésével. Együtt kellett működnöm Marosvásárhely és Brassó tartomány vezetésével. Ebben a minőségben mintegy beleszólásom volt a történelem alakulásába. Személyesen vettem részt Tölgyesen meg Gyilkos-tón a döntéshozó népgyűlésen, ahol a maradás, vagy a változás mellett kellett szavazni. Cozma Ionnal, Maros[-*Magyar Autonóm*] tartomány párttitkárával összhangban, Tölgyes és Gyilkos-tó megmaradása mellett voksoltunk. Háromszék felosztásának megakadályozásában döntő szerepet vállalt Fazekas János, a párt politikai végrehajtó bizottságának a tagja.

A két rajon vezetésének az álláspontja megoszlott. Kézdivásárhely rajon vezetése (Szász Domokos, Stemmer József, Németh József, Bede Gyula, Sylveszter Lajos, Fábíán Ernő, Benedek Géza, papjaink döntő többsége, a falusi értelmiség nagy része) ezt az álláspontot fogadták el. Míg Sepsiszentgyörgy rajon, Sántha Károly elsőtitkárral az élen a Brassóhoz való csatolást támogatták. Kézdivásárhely vezetésére nyomást gyakoroltak mind Bukarestből, mind Brassóból. Vasile Patilineț és Gheorghe Pană mindent elkövettek, hogy jobb belátásra bírják Kézdi rajon pártvezetőit. Sikertelenül.

A közvélemény alakításában aktívan részt vettem. Helyszíni „szemlére” szálltam ki Kézdivásárhelyre, Kovásznára és több községbe, így Csomakőrösre is. A kézdiek álláspontját támogattam. Amikor a véleményemet kérték, szinte sugalltam, hogy szervezzünk két megyét, Hargita mellett Sepsiszentgyörgy székhellyel egy újabb megyét, amely a későbbi vitában Kovászna megye elnevezést kapta. Ezzel a javaslattal egyetértett Koppándi Sándor is, aki a pártközpont propaganda osztályán dolgozott. Ceaușescu pártfőtitkár a javaslatomat elfogadta. Az új megyei közigazgatás megalakításával engem bíztak meg. Egy hét állt a rendelkezésemre az új megye intézményrendszerének kiépítésére és a vezető káderek kiválasztására. Az idő rövidsége miatt teljes körű felhatalmazást kértem és kaptam a feladatra. Névsor alapján, módosítás nélkül hagyta jóvá Bukarest az új vezetést. [...] ² Így alakult meg Kovászna megye 1968. február 18-án.

[...] ³ Hargita megyében viszály keletkezett Udvarhely és Csíkszereda között, miután Fazekas János a megye székhelyét Csíkszeredából Udvarhelyre költöztette. ⁴ A csíkiak fellázdáltak. Február 10-11-én tömegtüntetésre került sor, sok ezer székely gyűlt össze a Csíki medencéből, megostromolták a pártszékházat, betörték ablakait, és addig nem távoztak, amíg a döntést nem módosították. A kedélyek lecsillapítása végett Bukarestből leküldték Gere

1 A fejezet elején a szerző áttekinti az 1968-as közigazgatási változások előzményeit

2 A vezetésbe került személyek felsorolását kihagytuk.

3 Nem közöljük a későbbi román mesterkedésekről szóló bekezdést.

4 Király téved. Nem költöztette át, ugyanis eleve Székelyudvarhely volt kijelölve a megye székhelyévé, amiben bizonytalanság is bele játszott, hogy Fazekas Udvarhely megyei volt

Mihályt és Vasile Patilineţet. Foglyul ejtették őket a pártszékházban. (Szolidaritásból egy fél éjszakát velük töltöttem, csak azután távoztam Sepsiszentgyörgyre.) Az emberek tudták, hogy az új megye főnöke vagyok, így szabad utat nyertem. Csíkszeredát közben katonasággal fogták körbe, de a tömeg nem hátrált. A II. világháború után a Székelyföldön ez volt az első tömegmegmozdulás párthatározat-ellenes politikai indítékkal. A tömeg csak akkor oszlott szét és engedte szabadon a túszoikat, miután Ceauşescu rádión bejelentette, hogy Hargita megye székhelye Csíkszereda lesz. Udvarhely városát municípiumi⁵ rangra emelte. A megmozdulás tehát sikerrel járt. [...]⁶

Király Károly: Nyílt kártyákkal. Önéletírás és naplójegyzetek. Budapest. 1995. Nap Kiadó, 22-23. o. (Kovászna megye élén.)

⁵ Ez a magyarországi megyei jogú városi rangnak felel meg.

⁶ Király Károly a továbbiakban a Kovászna megye élén eltöltött rövid időszakról ír.